

ROZDZIELIĆ SIĘ (78) *vb pf*

roz- (70), roz- (7), rofz- (1).

sie (51), się (27).

o jasne; imp z tekstów nieoznaczających é; w pozostałych formach e jasne.

inf rozdzielić się (11). ◇ *fut* 3 sg rozdzieli się (4). ◇ 2 *pl* rozdzielicie się (1). ◇ 3 *pl* rozdzielą się (3). ◇ 1 *du* rozdzieliwa się (1) *BierEz* E3v. ◇ *praet* 3 sg *m* rozdzielił się (10). *f* rozdzieliła się (6). *n* rozdzieliło się (4). ◇ 1 *pl m pers* -smy się rozdzielili (2). ◇ 3 *pl m pers* rozdzielili się (19), są się rozdzielili (1) *ZapKościar*. *subst* rozdzieliły się (1). ◇ *imp* 1 *pl* rozdzi(e)lmy się (1). ◇ 2 *pl* rozdzi(e)lcie się (1). ◇ 3 *pl* niechaj się rozdzielą (1). ◇ [2 *du* rozdzi(e)lta się.] ◇ *con* 1 sg *m* bych się rozdzielił (2). ◇ [3 sg *m* by się rozdzielił.] ◇ 3 *pl m pers* by się rozdzielili (2). ◇ *part praet act* rozdzieliwszy się (8).

Sł stp s.v. rozdzielić, Cn brak, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVII w. s.v. rozdzielić.

1. *Rozstąpić się, utworzyć przerwę; dividi Vulg; scindi PolAnt* (4) : *Leop Ex* 14/21; *BibRadz Ex* 14/21; A gdy przyżedł do Iordaná Heliafz/ vderzył płafzczem ná wodę/ y rozdzycielá fie rzeká *BielKron* [842]v.

Zwrot: »na dwie stronie się rozdzielić« (1): Ten [*Aspazjusz*] kazał wielki ogień nápálic/ y S. Iágnifzkę weń wrzucić. Lecz ogień wnet fię ná dwie stronie rozdzielił *SkarŻyw* 70.

2. *Przestać stanowić jedność, stać się osobnymi częściami (o zbiorowości ludzkiej); dividi Vulg, PolAnt* (24) : Przeto rzekł Abráám ku Lotowi: profzę rozdzycelmy fie/ wżák dofyc przełtrono mamy/ idż ty ná lewą stronę s státkiem swoim á ia ná prawá *BielKron* 11.

rozdzielić się na co [w tym: na [ile] czego (6)] (8): *Diar* 95; *KrowObr* 137; A ták gdy fie wżycy rozdzycelili ná Tribus y Kurye/ rozdzycelili też grunty álbo imienie [...] miedzy fię *BielKron* 99, 202, 299, 438v; á Tátarowie z łupámi y z więźniámi iufz wychodzili do Ordy/ rozdzieliwży fię ná dwa vphy wielkie *StryjKron* 662. *Cf Zwrot.*

rozdzielić się na co [= w jakim celu] (2): s procesyá pófli/ [...] ku onéy gorze/ tamże przyśfedłfy/ rozdzielili fie na ośobné modlitwy. *OpecŻyw* 173v; *WujNT* 515.

rozdzielić się na ile [z liczebnikiem zbiorowym: na dwoje, troje (6); *na dwoję, czworę* (3)] (9): *MiechGlab* 7; *LibLeg* 11/45; *Diar* 95; A to co było v Zydow/ wżytko fie to v nas w Krześciánftwie náyduie/ bo fie tákież ná troie rozdzycelili/ iedni Rzymfcy/ drudzy Greccy/ drudzy Nowokrzczeńcy *BielKron* 119; Tegoż roku Tátarowie [...] obročili fie do Rufi rozdzieliwży fię ná czworę *BielKron* 417, 159, 327; *BielSpr* 58; *StryjKron* 632.

rozdzielić się dokąd (2): Wtory [*postępek*] ná przepráwowániu rzeki álbo błotá/ gdy fie ieden Lud rozdzieli ná onę stronę rzeki/ drugi ná tę *BielSpr* 19v; Y ták fię [*apostołowie*] po wżytkim świecie rozdzielili/ ná zebránie y zgromádenie iedney wiáry *WujNT* 515.

Zwrot: »rozdzielić się na [ile] części« (1): Słowiánie rozdzieliwży fie ná trzy części wżytkę Europę woiováli *BielKron* 338v.

Szereg: »rozdzielić się i roztargnáć« (1): Minoryte Mnifzy ná dwie fie Sekcie rozdzielili y roftárgnęli pófwárzywży fie. *KrowObr* 137.

a. Ulec rozłamowi, podzielić się wskutek konfliktu (3) : Aż náoftátek niedawnych czáfów pánem wšyftkiéy žiemi Węgierfkiey [Turek] zoštał. [...] W ten czás/ gdy fie koroná ná dwie części rozerwála/ gdy fie pánowie rozdwoili/ gdy fie lud rozdzielił *OrzJan* 28.

rozdzielić się na ile [z liczebniakiem zbiorowym] (1): tych opłakanych czałow/ ktorých się náwięcyi złość ludzká/ do nieba ku panu Bogu podniosła [...] gdzieśmy się my na dwoię rozdzieliłi *MurzHist* B2.

Zwrot: »na [ile] części się rozdzielić« (1): Ná trzy części rozdzielił fie łam Kościoły [!] *SkarJedn* 110.

3. Przestać być razem, rozejść się (5) : Wołáli ławiać ie Chrześciánie/ [...] mowiąc: zá żywotá łpolnie żyli y w śmierci fie nie rozdzieliłi *SkarŻyw* 131.

rozdzielić się od kogo (1): tedy [w dniu sądnym] fie rozdziela y poydą ná drogę/ z ktorey fie iufz ná wieki nieogładáia: Biskupi od Biskupow/ towarzysze od towarzyszow *SkarŻyw* 121.

rozdzielić się z kim (2): á iákołmy fie z nimi [Bułgarami] roźdzylili/ będzie o tym przy Kronice Polfkiey. *BielKron* 171. *Cf* *Zwrot*.

rozdzielić się dokąd (1): Y rozdzieliłi fie iedni w lewo/ drudzy w prawo/ iedni zá Lucyperem drudzy zá Michálem. *SkarŻyw* 258.

Zwrot: »z sobą się rozdzielić« (1): Ták wšzędzie z Páwłem świętym robił y biegał Bárnábafz [...]. A iłz pożyteczniey było kościołowi Bożemu áby fie z sobą rozdzieliłi/ [...] z tákiey fie przyczyny z sobą rozłtali. *SkarŻyw* 537.

4. Odstąpić, przestać przynależć [od czego] (1) : Ale y tak ya niechcze sye rofdzielycz od Chrzczyanłtwa [...] bo my yełt barzo zal ołtacz Chrzczyanłtwa *LibLeg* 11/57.

5. Będąc jednym z wielu wziąć, każdy dla siebie, część podzielonej całości; partiri PolAnt (24) : *ZapWar* 1513 nr 2064; áż przez Papieżá Sergiułá y kłiążetá było łtanie miedzy nimi [Lotarem i braćmi] wzięto/ w ktorým fie iednáli á roźdzylili/ ták iż Ludwig wzywał s Kárłem łyłym wšytki kráiny Niemieckie y Fráncufkie/ á Lotargius Włofkie *BielKron* 171, 354.

rozdzielić się czym (15): Rano themyłz pyenyedzmy [ukradzionymi] łzye obadwa rofdzielili *LibMal* 1554/185; A gdy trzećie dwie niedzyeli wynidą/ á on czyie ielł bydlá łwego niewypráwi: tedy ten co ie záiał ma ie łtáwić do dworu Krolewfkiego/ y roźdzylili fie im/ A to do Stołu náłzego połowicá/ á łtronie co záięłá połowicá. *UstPraw* F, D3v, F; y roźdzylili fie miełzkániem/ Romulus miał zamek ku łwoiemu dworu Pálánteum [...]. A Tácyus Kapitoliem y Quirinalem *BielKron* 100, 47v, 57, 73, 127, 361; *ZapKościer* 1580/7; [MurzNT *Luc* 12/13 (*Linde* s.v. *rozdzielić*)]. *Cf* *Zwroty*.

rozdzielić się z kim (5): A záłtánieli [cudze wieprze w swym gaju] trzeći [raz]/ może záiał wšytkie łwinie do náłzego dworu/ y roźdzylili fie imi s námi. *UstPraw* F; *BielKron* 73; iż gdy go ieden prołł áby fie z nim kazał rozdzielić brátu iego/ tedy mu powiedzieć raczył: Y kto mię nędzniku połtawił łędziem miedzy tobą á miedzy brátem twoim? *RejZwierc* 192v; [MurzNT *Luc* 12/13 (*Linde* s.v. *rozdzielić*)]. *Cf* »rozdzielić się na poły«.

[*rozdzielić się o czym*: o dobry Iezu zgodztá łye á roźdzyltá łye ćyrpliwie o tey iedney [łwieczce postawionej Matce Boskiej] *JanKoszŻyw* Gv.]

Zwroty: »rozdzielić się na poły, po połowicy« [w tym: czym (3), z kim (2)] [szyk zmienny] (6:1): nápoły fie roździlićie. Xánt rzekł/ tákże vczyniwá/ Nápoły fie roździliwá *BierEz* E3v; przinyołł

then tho Lukafz tho plothno y Czamylyeth do Yendrzeya Mafurka [...] y rozdzielili fzyą popolowyczi *LibMal* 1551/160; *ZapWar* 1553 nr2685; *GroicPorz* f; *BielKron* 324; *GostGosp* 44; [[*małpa mówi do borsuka:*] Pożyczyć mißtá grzywien/ [...] A ia z tobą ná poły rozdzielę fię zyłkiem *PaprKoło* Vv (*Linde s.v. rozdzielić*)].

»rowno, w rowny dział się rozdzielić« [*w tym: czym* (1)] [*szyk zmienny*] (1:1): Alye zefczye obadwa gi [*pieniądz*] nalyezli, thedi maczye rowno onem fzyą rozdziałicz. *LibMal* 1545/94; Sobieflaw wćiekl do Polfki/ za ktorym Krol Boleflaw ciągnął do Czech/ porąziwfzy brata iego Władziławá wielką korzyść ftámtąd wynioł/ aż lie brácia w rowny dział rozdzielili. *BielKron* 352.

6. Wyznaczyć część każdemu z biorących udział (2) :

rozdzielić się czym (1): Potym lie [*uczniowie Chrystusa*] wftytkim fwiátem rozdzylili/ áby ludzi od błędow [...] kazánim fwym y przykładem náwracáli. *BielKron* 139.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Inter se munera belli partiti sunt, Rozdzielili lie co zá połtępki kto ná wojnę dáć á połtępowác winien. *Mącz* 237b.

7. W funkcji biernej: Zostać podzielonym na części; o tekście (2) :

rozdzielić się czym (1): ták fię [*Psalms 94*] tu położył/ y wierfzami rozdzielił/ iáko ná Iutrzni fpiewáią. *LatHar* 15 marg.

Zwrot: »na [*ile*] części rozdzielić się« (1): tedy dobrze Pleban wczyni gdy wftytko to Przykazanie ktore flufznie ná czterzy części rozdzielic [!] fie może/ po flowku pilnie wykłádác będzie. *KuczbKat* 295.

8. W jednostkach frazeologicznych (16) :

Fraza: »rozdzieliło się serce [*czyje*]« = *ktoś jest fałszywy, dwulicowy, niewierny* [*zawsze przekład tego samego tekstu*] (3): Rozdzieliło lie ferce ich [*Divisum est cor eorum*]/ theraz że zginą *Leop Os* 10/2; *SkarKazSej* 659a, 673b.

a. Jednostki frazeologiczne oznaczające śmierć (13) :

Fraza: »dusza z ciałem (a. ciało z duszą) się rozdzieli(ła)« [*szyk zmienny*] (5): *PowUrb* +3v; [*Jezus*] wypufcił duffę fwą náfwiétfłá/ tak ijz duffa s ciałem lie rozdzieliła *OpecŻyw* 150v; *BielKom* C8v; Doczefną [*śmiercią umrzeć musi*] tu gdj lie dufzá miła rozdzieli s tym śmiertelnym ciałem. *RejZwierc* 4v; *ArtKanc* D13.

Zwroty: »rozdzielić się [*z kim*] ciałem« (1): A ifz čás moy przychodzi/ ifz lie rozdzielić zwámi ciałem mam: profzę błogofław mi *SkarŻyw* 74.

»z ciałem się rozdzielić« (7): *OpecŻyw* 20; *RejKup* Aa; Potym fię dowiedziano ifz tego dnia y tey godziny w Sennie [*Tobia*] z ciałem fię rozdzieliłá *SkarŻyw* 463. Cf *Fraza*.

»rozdzielić się rozno« (1): Wiem ia dobrze o tobye nie ftrałzy mie próžno/ Iż ludzkie ciało z dufzą rozdzylili lie rozno. *BielKom* C8v.

»z światem się rozdzielić« (4): Wypełniwfzy lat LXXVIII w ftanie dzyewiczym [*św. Łukasz*] s fwiátem lie rođdzylili *BielKron* 143v, 403v, 425; *RejZwierc* 177v.

Synonim: 2., 3. rozłączyć się.

Formacje współrdzenne cf DZIELIĆ SIĘ.

Cf **ROZDZIELONY**

